

A Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság
Bf.III.16/2023/9. szám

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2023. évi március hó 28. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az emberölés bűntette miatt **Terhelt1 és társa** ellen indított büntetőügyben a Szekszárdi Törvényszék 4.B.200/2022/14. számú ítéletét akként változtatja meg, hogy a vádlottakat előzetes mentesítésben részesíti.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi Terhelt1 I. r. vádlottat 12.000 (tizenkettőezer) forint másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Szekszárdi Törvényszék a 2023. évi január hó 23. napján kelt 4.B.200/2022/14. számú ítéletével Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. vádlottakat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdésében meghatározott és aszerint minősülő emberölés bűntette miatt 2-2 év, végrehajtásában 5 évi próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztést – a végrehajtás elrendelése esetén – börtönben rendelte végrehajtani azzal, hogy abból a vádlottak legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsáthatók feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá a bűnügyi költség viseléséről is.
- [2] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség mindkét vádlott terhére súlyosbításért, a vádlottakkal szemben végrehajtható börtönbüntetés és közügyektől eltiltás kiszabása

érdekében, Terhelt1 I. r. vádlott és védője a tényállás téves megállapítása miatt enyhébb minősítésért, Terhelt2 II. r. vádlott és védője eltérő minősítésért és enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést. Az ügyészség jogorvoslati kérelmében az előzetes mentesítéssel kapcsolatos bírói rendelkezés szóbeli indokolásának elmaradását is sérelmezte.

- [3] A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség átiratában és a nyilvános ülésen jelen lévő képviselője útján is az ügyészség fellebbezését fenntartotta és indítványozta, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét akként változtassa meg, hogy Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. vádlottak szabadságvesztés-büntetését hosszabb tartamban állapítsa meg, mindkét vádlott esetében mellőzze a szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést, a vádlottakat tiltsa el a közügyek gyakorlásától és állapítsa meg, hogy a vádlottak a Btk. 38. § (4) bekezdés e) pontjának eb) alpontja alapján a szabadságvesztésből feltételes szabadságra nem bocsáthatóak. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. A Tolna Vármegyei Főügyészség fellebbezésének azon részét, melyben az előzetes mentesítéssel kapcsolatos szóbeli indokolás elmaradását sérelmezte, nem tartotta fenn.
- [4] A vádlottak védői a nyilvános ülésen bejelentett jogorvoslati kérelmeikkel egyező tartalommal szólaltak fel. Mégis azzal, hogy Terhelt1 I. r. vádlott védője fellebbezését felmentés érdekében is előterjesztette.

II.

- [6] A másodfokú bíróság a jogorvoslatokkal megtámadott ítéletet a Be. 590. § (1) bekezdése értelmében az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül. E felülbírálat a Be. 590. § (2) és (7) bekezdései alapján kiterjedt az ítélet megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére és a büntetés kiszabására vonatkozó ítéleti rendelkezésekre, az indokolás helyességére, az eljárási szabályok megtartására, illetve – hivatalból – az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekre.
- [7] A felülbírálat során a másodfokú bíróság észlelte, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás mentes a Be. 592. § (1) és (2) bekezdéseiben felsorolt teljes vagy részbeni megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól: hiánytalan, teljeskörűen felderített, iratellenes megállapítást vagy téves ténybeli következtetést nem tartalmaz.
- [8] Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi előírások megtartásával folytatta le, nem vétett olyan, a Be. 607. § (1) bekezdésében, illetve a Be. 608. § (1) bekezdésében írt, feltétlen hatályon kívül helyezéshez vezető ún. abszolút-, vagy a Be. 609. § (1) bekezdésében meghatározott lényeges kihatással bíró, a másodfokú eljárásban nem orvosolható ún. relatív eljárási szabálysértést, mely az ítélet érdemi felülbírálatát kizárta volna.
- [9] A feltárt és rendelkezésre álló bizonyítási eszközöket az elsőfokú bíróság mérlegelési körébe vonta, azok bizonyító erejét, valóságtartalmát a logika szabályainak megfelelően értékelte, ennek során – az egyes bizonyítékok terhelő és mentő vonatkozásait egyaránt figyelembe véve – meggyőző érveléssel adott számot ténymegállapításairól. Következésképpen indokolási kötelezettségének is magas színvonalon eleget tett.
- [10] Terhelt1 I. r. vádlott védője kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem állapította meg pontosan a halál időpontját és okát. Csak találgatás, hogy inzultinuladagolás okozta a sértett halálát. A védő érvelésével szemben az elsőfokú bíróság ítéletének [17] bekezdése rögzíti a sértett halála bekövetkezésének hozzávetőleges időpontját. Ez a ténymegállapítás pedig

mindenben megfelel az ítélet [94] bekezdésében foglaltaknak, mely szerint az igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján ennél pontosabban sem az öngyilkosság, sem pedig a halál időpontja nem volt megállapítható. A halál okát is az eljárás során feltárt adatok alapján rögzítette az elsőfokú bíróság. A sértett korábban is hasonló módon kísérelt meg öngyilkosságot és a vádlottak által leírt tünetei – az orvosszakértő által megerősítve – alátámasztották a szándékos inzulin-túladagolást. Mindezekre figyelemmel megalapozottan következtetett az elsőfokú bíróság arra, hogy a sértett halálát a krónikus betegségének kezelésére használt gyógyszer szándékos túladagolása okozta.

- [11] Az elsőfokú bíróság a tényállást elsődlegesen a vádlottak ténybeli beismerő vallomását elfogadva állapította meg, mellyel a másodfokú bíróság is egyetértett. E vallomásokat ugyanis mindenben alátámasztották az igazságügyi orvosszakértői és toxikológiai szakértői vélemények tartalma, a halottvizsgálati bizonyítvány, valamint tanú1, tanú2 tanúk vallomásai. Az igazságügyi írásszakértői szakvélemény alapján pedig tényként volt rögzíthető az is, hogy a helyszínen talált búcsúlevelet a sértett írta. Tekintettel arra, hogy a vádlottak ténybeli beismerő vallomást tettek, a múltbéli történések és mozzanatok rekonstruálása egyező adatokon alapult.
- [12] Terhelt1 I. r. vádlott és védője által tehát a tényállás mikénti megállapítását sérelmező, tulajdonképpen az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét támadó fellebbezések nem voltak megalapozottak.

[13] **III.**

- [14] A Be. 591. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban irányadó tényállásból az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett mindkét vádlott büntetőjogi felelősségére.
- [15] A felmentést célzó jogorvoslati kérelem tehát nem volt megalapozott.
- [16] A cselekmény minősítése is a büntető anyagi jogszabályoknak megfelelően történt.
- [17] Az irányadó tényállás rövid lényege szerint a korábban öngyilkosságot megkísérlő sértett – az elkövetés módjának és időpontjának meghatározása nélkül – többször hangoztatta férje és fia előtt öngyilkossági szándékát. Terhelt1 I. r. vádlott 2021. június 4. napján 07.00 óra és 07.30 óra közötti időben arra ébredt fel, hogy a sértett az ágyban az oldalán fekszik és hangosan hörög. Öt megkísérelte felébreszteni, azonban a sértett eszméletlen állapotban volt. Ekkor az I. r. vádlott az éjszakai műszakból időközben hazatérő Terhelt2 II. r. vádlottnak jelezte az általa észlelteket. A vádlottak azonban az eszméletlen állapotban fekvő, habzó szájú sértetthez nem hívtak mentőt, mindössze hideg vízzel borogatták, a II. r. vádlott kétszer mért vércukorszintet a sértettnél, a délelőtti mérés 9-es, a 12.30 órakor történő második mérés „low”, azaz alacsony, mérhetetlen, nullás értéket jelzett. A vádlottak egészen 12 óra 30 perc körüli időpontig a sértett mellett maradtak, ekkor észlelték, hogy nincs pulzusa, nem lélegzik. Ekkor öt a II. r. vádlott szakszerűtlenül a sértett mellkasának többszöri nyomásával újraéleszteni próbálta. Terhelt1 I. r. vádlott 14.00 óra körüli időben értesítette a háziorvost, aki megállapította a sértett 13.00 óra körüli időben bekövetkezett halálát.
- [18] A halálos eredmény tehát azért következett be, mert a vádlottak nem léptek közbe, amikor tőlük függetlenül megindult egy olyan folyamat, mely a sértett halálához vezetett. A mulasztás ténye és az azzal okozati összefüggésben álló halálos eredmény alapján kellett állást foglalni a helyes minősítés kérdésében, így abban, hogy a cselekmény az emberölés [Btk. 160. § (1) bekezdés], avagy a segítségnyújtás elmulasztása súlyosabban értékelendő

[Btk. 166. § (2) bekezdés] törvényi tényállásának feleltethető-e meg. A mindenkit terhelő általános, személytelen jellegű segítségnyújtási kötelezettség nem teljesítése a Btk. 166. § (1) bekezdésének, illetve – a körülményektől függően – a (2) és (3) bekezdéseinek a keretei között értékelendő. Ezzel szemben az ezt meghaladó speciális – jogszabályi előíráson, polgári jogi szerződésen, hatósági előíráson vagy akár munkaviszonyon – alapuló kötelezettség halálos eredménnyel járó nem teljesítése már a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott nyitott törvényi tényállás lehetséges elkövetési magatartása. Ilyenkor az elkövető és a sértett közötti kapcsolat megszemélyesített, illetve olyan, hogy az jogi és erkölcsi értelemben felülírja a mindenkitől elvárható általános segítségnyújtási kötelezettséget. A vádlottak és a sértett között egyenesági rokonsági kapcsolat állott fenn. Terhelt1 I. r. vádlott a házastársa, Terhelt2 II. r. vádlott a gyermeke volt.

- [19] Amint arra az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt, a következetesen érvényesülő ítélkezési gyakorlat és a jogirodalom a mulasztással elkövetett emberölés és segítségnyújtás halált okozó elmulasztása bűncselekményei elhatárolását nem az elkövetési magatartás vagy az eredmény, hanem a mulasztás alapját képező kötelezettség alapján határolja el (látja megoldhatónak). Mindkét bűncselekmény elkövetési magatartása az elkövető be nem avatkozása (szándékos mulasztása) a rajta kívülálló okból elindult és a sértett halálának bekövetkezésével fenyegető okfolyamatba. Kétségtelen, hogy a Btk. 166. §-ába ütköző büntett és a segítségnyújtás elmulasztásával elkövetett emberölés több hasonló vonást mutat. Az irányadó tényállás szerint a vádlottak egyenesági rokoni kapcsolatban álltak a sértettel. Ebből következően a sértetthez fűződő, az elemi erkölcsi szabályokban megfogalmazott segítségnyújtásra módjuk és lehetőségük lett volna, de ezt meghaladóan is a családi viszony miatt a megindult okfolyamat megállítására, hiszen ezt a számukra speciális jogi kötelezettség írja elő.
- [20] Helytállóan, kellő indokát adva fejtette ki az elsőfokú bíróság azt az álláspontját is, hogy a vádlottak cselekménye miért nem a Btk. 162. § (1) bekezdésében meghatározott öngyilkosságban közreműködés büntetnének minősül. Érvelésével a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett.
- [21] Terhelt2 II. r. vádlott védőjének érvelésével szemben arra szükséges utalni, hogy az öngyilkosságban közreműködés alapvető feltétele, hogy mind a rábírásnak, mind a segítő tevékenységnek okozati kapcsolatban kell állnia az öngyilkosság, illetőleg annak kísérlete véghezvitelével. Ugyanakkor azonban az öngyilkosság véghezvitelénél vagy annak megkísérlésénél való pusztá jelenlét – anélkül, hogy ennek a szándék kialakításában vagy erősítésében szerepe lenne – nem nyújt alapot a szóban forgó bűncselekmény megállapítására. Az ítélkezési gyakorlat szerint az öngyilkossághoz való segítségnyújtás megállapítása aktív magatartásokra korlátozódik. Az aktív magatartás azonban állhat akár fizikai, akár pszichikai jellegű közreműködésben. A fizikai segítségnyújtás – az öngyilkosság elkövetésénél való pusztá jelenlétén túlmenően – általában az eszközök rendelkezésre bocsátásával vagy a véghezvitelnél való közreműködéssel valósul meg, míg a pszichikai segítségnyújtás a passzív alanyak az öngyilkosság véghezvitelére vonatkozóan kialakult végleges szándéka erősítésében vagy tanácsadásban jut kifejezésre. Jelen ügyben azonban ilyenről nem volt szó.
- [22] Mindezek alapján helyesen, a büntető anyagi jog szabályainak megfelelően minősítette az elsőfokú bíróság a vádlottak élet elleni cselekményét a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott emberölés büntetnének.
- [23] Következésképpen az eltérő minősítést célzó jogorvoslati kérelmek sem voltak megalapozottak.

[24]

IV.

- [25] A büntetőjogi jogkövetkezményeket befolyásoló körülményeket az elsőfokú bíróság túlnyomórészt helyesen tárta fel. Tévesen vette ugyanakkor figyelembe enyhítő körülményként Terhelt1 I. r. vádlott javára, hogy a cselekményt megelőzően a sértett korábbi öngyilkossági kísérlete alkalmával megmentette az életét azzal, hogy segítséget hívott. Amint arra a fellebbviteli főügyészség helytállóan utalt, ezzel az I. r. vádlott semmilyen többletmagatartást nem teljesített azon túl, mint ami a hozzátartozói kapcsolatuk alapján kötelessége volt.
- [26] A Tolna Vármegyei Főügyészség fellebbezésének indokolásában foglaltaktól eltérően nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a kétszeres értékelés tilalma okán nem értékelte súlyosító körülményként azt, hogy a sértett idős, beteg, illetve oltalomra szoruló személy volt, valamint azt sem, hogy a cselekményt mindkét vádlott hozzátartozója sérelmére követte el, hiszen ez a súlyosabb bűncselekmény megállapításának az alapja volt.
- [27] Ugyancsak helyes az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy az ügyészség indítványával szemben nem értékelte a vádlottak terhére súlyosító körülményként annak tényét, hogy közel 5 órán keresztül nem nyújtottak segítséget a sértettnek. Ezen cselekményük ugyanis a vádlotti magatartás lényegi részeként a mulasztás bűncselekményként történő értékelése során már teret kapott. A vármegyei főügyészség által a fellebbezés írásbeli indokolásában írt logikai ellentmondást a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletében nem észlelte.
- [28] Ugyanakkor Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. vádlottnál nyomatékos enyhítő körülmények merültek fel, így mindenekelőtt az, hogy az I. r. vádlott 1938-ban született, a II. r. vádlott is az 55. életévét betöltötte, mindketten büntetlen előéletűek, törvénytisztelő életmódot folytatnak.
- [29] Ilyen körülmények között helytállóan járt el az elsőfokú bíróság, amikor a szabadságvesztés tartamát – a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontjában írt rendelkezés maximális kimerítésével – két évben állapította meg. Helyesen ismerte fel azt is, hogy a Btk. 79. §-ában megfogalmazott célok a kifogástalan életvezetést tanúsító vádlottak vonatkozásában a szabadságvesztés végrehajtása nélkül is elérhetőek. Így törvényes annak – a Btk. 85. § (1) és (2) bekezdésein – alapuló hosszabb próbaidőre történő felfüggesztése.
- [30] Nem értett egyet ugyanakkor a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak az előzetes mentesítés kapcsán az érdemesség körében kifejtett álláspontjával.
- [31] Az ítélkezési gyakorlat szerint az előzetes mentesítéshez szükséges érdemesség megítélésénél mind az elbírálás alatt álló cselekmény tárgyi súlyának és a bűnösség fokának, mind pedig az elkövető személyiségének, társadalomra veszélyessége fokának és az eddigi életvezetésének is jelentősége van. Mindez nem jelenti azonban azt, hogy az előzetes bírósági mentesítésre való érdemesség megállapításánál olyan, többletként jelentkező új körülmények megléte is szükséges lenne, amelyeket a bíróság a büntetés mértékének megállapításánál és a végrehajtás felfüggesztése kérdésében való állásfoglalás során eddig még nem vett figyelembe. Az ítélkezési gyakorlat szerint az előzetes mentesítésben részesítést megalapozhatják az olyan körülmények is, amelyeket a bíróság a büntetés kiszabása körében enyhítő körülményként vagy pedig olyan tényezőként értékelt, amely a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztését indokoltta tette (BJD 8779., BH 1984.480.)
- [32] A vádlottak által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlya nem vitathatóan kiemelkedő. A vádlottak személyisége és életvezetése azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint a további kedvezmény feltételét is megalapozta. Ezért a másodfokú bíróság mindkét vádlottat a Btk. 102. § (1) bekezdése alapján előzetes mentesítésben részesítette.

- [33] Az ügyészség súlyosbítást célzó fellebbezése tehát nem vezetett eredményre.
- [34] A fentiek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – az előzetes mentesítést érintő rendelkezés tekintetében – a Be. 606. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg az egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [35] Terhelt I. r. vádlott a Be. 613. § (1) bekezdése alapján köteles a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség megfizetésére.
- P é c s, 2023. március 28.

Dr. Tóth Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Bencze Beáta s.k. előadó bíró, Dr. Hudvágner András s.k. bíró

A Szekszárdi Törvényszék 4.B.200/2022/14. számú ítélete a Pécsi Ítéltábla Bf.III.16/2023/9. számú ítélete folytán – az abban írt változtatással – a 2023. évi március hó 28. napján jogerőre emelkedett és fel nem függesztett részében végrehajthatóvá vált.

Dr. Tóth Sándor s.k.
a tanács elnöke